

Tematikus összeállítás

KOMMUNIKÁCIÓ – GAZDASÁG

COMMUNICATION – ECONOMY

VENDÉGSZERKESZTŐ: ACZÉL PETRA

BEVEZETŐ

PROLOGUE

Aczél Petra

egyetemi tanár, Budapesti Corvinus Egyetem Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézet
petra.aczel@uni-corvinus.hu

A pénz voltaképpen „folyadék”? A gazdasági fogalmakat valójában fizikai valóságként tételezzük? Lehetséges, hogy a kérdésesen is múlik a gazdaságilag értékelhető, környezetünkért hozott „áldozat” mértéke? Elképzelhető, hogy a hírek új ökoszisztémája formálódik korunk médiakultúrájában? Lehet, hogy a legfontosabb árucikk az emberi figyelem? Számos vizsgálat bizonyítja, hogy a hagyományos marketinggel nem növelhető tovább a gazdasági-pénzügyi tudatosság. Mint ahogy az is kiderül a kutatásokból, hogy a gazdaság az életünk minden területét átszövő fogalom, amelynek felfogása mélyen gyökerezik a nyelvben, az interakcióinkban, kommunikációs környezetünkben. A Budapesti Corvinus Egyetem Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézetében (BCE MKI) ezért érdemesnek tartottunk új nézőpontokat bevonni a pénzügyi gondolkodás megismerésébe, fejlesztésébe. Ezek laza összeszövésére vállalkozott a *Money Talks: Communication and/as Economy* című nemzetközi konferencia, amelyre 2017. május 4-én került sor a Budapesti Corvinus Egyetemen.

A konferencia két tartalmi pillérré épült: az egyikben a kommunikáció mint a gazdasági magatartást magyarázó keret érvényesült, a másikban a kommunikáció mint gazdaság volt a meghatározó felfogás. Az első alapfelvetése, hogy a kommunikációs viselkedés, a nyelvhasználat nem csupán kifejezi, hanem jelentősen befolyásolja a világról való gondolkodásunkat, mindennapi cselekvéseinket, szokásainkat, tapasztalásainkat. Ez alapozhatja meg azokat a megfigyeléseket is,

melyek szerint hasonló gazdasági környezetben az eltérő nyelvek beszélői teljesen másként takarékoskodnak, másként viszonyulnak a pénzhez, a hitelfelvételhez és -visszafizetéshez (lásd például Chen, 2013). A tartalmi pillér fókuszkérdése az volt, hogy milyen kommunikációs-nyelvi tényezőkön múlik, hogy a pénzzel, gazdasággal kapcsolatos tapasztalataink és viselkedéseink átalakuljanak? A téma plenáris előadói a világhírű pszichológus, kognitív tudós, Raymond W. Gibbs Jr., a University of California (Santa Cruz) kutatója, illetve a kognitív metaforaelmélet hazai műhelyalapítója, Kövecses Zoltán, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusa voltak. A második tartalmi egység abból indult ki, hogy az átható digitális médiakultúra, a szünetmentesen működő híripar létrehozta a kommunikáció gazdaságát is. Egy olyan piacot, ahol az emberi figyelem és részvétel áruként kezelhető. A kognitív kapitalizmus és a cirkuláló média a figyelemgazdaság új mintázatait formálja, számos gyakorlati és etikai kérdést vetve fel. Olyan kérdéseket, amelyben a tudomány és kutatás nem veszítheti el meghatározó értelmező szerepét. Ennek a pillérnek a University of Richmond neves retorikaprofesszora, Mari Lee Mifsud volt a plenáris előadója.

A program iránt érdeklődők összesen három plenáris és két párhuzamos szekcióban hallgathatták a hazai és külföldi kutatók legfrissebb eredményeit. Többek között olyan témákról esett szó, mint a Facebook like-ok gazdasági értéke, a YouTubek által generált figyelemgazdaság, a pénzhez köthető nyelvi és vizuális metaforák vagy a pénz mint nem természetes nyelv vizsgálata. Az angol nyelvű rendezvényen összesen harminchárom előadásban és poszteren mutatták be a résztvevők a pénz és kommunikáció eddig rejtett összefüggéseit.

A konferencia összefoglalásából – amelyet Benczes Réka, a konferencia szervezőbizottságának egyik vezetője, a Budapesti Corvinus Egyetem Magatartástudományi és Kommunikációelméleti Intézetének docense tartott – kitűnt, hogy a kommunikáció értelmezhető gazdasági folyamatként, a kommunikációs terek leírhatók gazdasági dinamikával, miközben a gazdaság(osság) interakcióként, diszkurzusokban megteremtett jelenségként is felfogható. A konferencia megmutatta, hogy a kommunikációtudomány konvergenciaterként működhet, párbeszédre hívva a látszólag divergáló társadalomtudományi irányokat. (A konferenciáról egyéb részletek találhatóak a rendezvény honlapján: URL1.)

A *Magyar Tudomány*ban szereplő három tanulmány mintegy felvillantja a konferencia sokszínűségét, a kirajzolódó kutatói szemléletbeli hasonlóságokat, a társadalmi problémák iránti érzékenységet; a kommunikáció és a gazdaság fogalmi tágasságát, kapcsolatát.

Gálik Mihály a hírmédia változó ökoszisztémájának korunkban tapasztalható és vizsgált jellemzőit, dinamikáit mutatja be, elveket és gyakorlatot, hagyományokat és kilátásokat összevető, elemző írásában. Bokor Tamás a média témakijelölő szerepének egyik specifikus mozzanatát tárgyalja egy korrupcióérzékelésre

vonatkozó kutatás eredményeinek és tanulságainak közlésével. Kocsis Tamás és Marjainé Szerényi Zsuzsanna pedig arra világítanak rá, milyen fontos, hogy az embereket, környezetük iránti érzékenységüket vizsgálva, az anyagi ráfordítás mellett az egyéb erőforrásaikat érintő áldozatvállalási hajlandóságukról is kérdezzük.

A három írás az interakciókkal létrejövő, vizsgálható, a nyelvben és kommunikációban is gyökerező valóság egy-egy vetületét kínálva mozaikos, ugyanakkor izgalmas képet ad arról a gazdagságról, amelyet a kommunikáció és gazdaság együttes vizsgálata felkínált.

A vendégszerkesztő nagy öröme egyúttal még egy, a konferenciához ugyan nem, de a kommunikációs stratégiák jelentőségéhez szorosan kapcsolódó tanulmány kap helyet a jelen válogatásban. Kárpáti László, az Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájának doktorandusza hasznos taxonómiát nyújt írásában az idegen nyelv elsajátításában megjelenő kommunikációs stratégiákról és ezek oktatásban betöltött szerepéről; arról, mennyire fontos beépítésük a hazai nyelvtanítás módszerebe. A megjelenő írások között a kapcsolatot a kommunikáció diszciplínájának gazdagsága alapozza meg.

IRODALOM

Chen, K. M. (2013): The Effect of Language on Economic Behavior: Evidence from Savings Rates, Health Behaviors, and Retirement Assets. *American Economic Review*, 103, 2, 690–731. DOI: 10.1257/aer.103.2.690, <https://goo.gl/HrYACr>

URL1: <http://bceconferences.hu/>